

„ИБАРСКА ЧЕТА“ У ОДБРАНИ УЖИЦА И СЛОБОДНЕ ТЕРИТОРИЈЕ У ЗАПАДНОЈ СРБИЈИ

Мало је познато да је у одбрани Ужица и олободне територије у западној Србији током читавог новембра 1941. године учествовала и једна чета састављена од бораца Копаоничког и Краљевачког партизанског одреда и да је она у то исто време, тачније 1. новембра у Ужицу и формирана.

Због мањка изворних података, а свакако и недогољне истражености, ова се јединица у ужичким историјским публикацијама или уопште не помиње, или се то чини непотпуно, па и погрешно, називајући је водом Копаоничана, Рударакон и на мрљу „неком Ибарском четом⁷¹“. Из истих се разлога и њено учешће у борби на Трешшици своди на случајност, пошто се том приликом „затекла у Ужлицу“, не помиње ое учешће у борби за ослобођење Пожеге, да би јој се, најзад, после борбе на Црнокоси код Косјерића и оваки траг изгубио. Међутим, истина је саовим другачија, Нити је у питању партизански вод из Ибарске долине, који је у Ужице дошао спроводећи неки транспорт, нити је то била позната рударока четај која је каоније као таква ушла у историју, нити је изненадно нестала као што се изненадно и појавила. Реч је о посебној, на специфичан начин насталој јединици чије оу људство сачували припадници Краљевачког партизанског одреда „Јован Курсула“ и Копаоничког партизанског одреда „Тодор МилићевИћ“, који су у Ужице организовано пристигли, и од шјих је два дана каоније, првог новембра формирана Ибарска партизанока чета.

Будући да сам један од њених бораца и да сам се овим питањем у заједници са низом њених бораца, командира и комеоара чете доста бавио, користим могућност да за публикацију „Ужичка Република — записи и сећања“ изнесем своја сећања на историјат настанка и бољреног пута ове јединице.

* * *

До овог, вероватно, јединственог случаја стварања заједничке чете од људства два одреда и њеног формирања на територији трећег, под чију је команду била стављена, дошло је на интервенцију Главног штаба партизанских одреда за Србију, који је знао

искористити ове постојеће могућности за јачање овојих војних снага, а с друге стране, благодарећи спремности оких бораца да се у борбу против окупатора и његових слугу укључе независно од тога где ће је водити, у своме крају или на страни. Радило се о томе да је у оба ова одреда због мањка оружја било бораца који још нису били распоређени по борбеним јединицама, па је тражено да ое они упуте у Ужице да би се наоружали и формирали као војна јединица и укључили у борбу.

Посгупајући по захтеву ГШ ови оу одреди извршили брижљив избор људи које ће послати на слободну територију, у Ужице. Чета није формирана само од оних „прешбројних“, већ су у њу били убачени и неки борци који су били већ распоређени по четама. Сећам се да су у краљевачку групу, којој сам припадао, укључили Душана Петровића, Богдана Корићанца и Милана Лазића, а можда и још неке, чијих се имена више не сећам.

Са овим борцима који су предвиђани за групу која ће ићи у Ужице одржани су благовремено разговори да би били упознати куда их и зашто шаљу па да се добровољно одреде и сви су позив прихватили, мада омо, истини за вољу, више желели да се нађемо у редовима „ослободилаца овог родног града и краја“. Међутим, у шкретној ситуацији нико оеби није могао дозволити да бира где ће да се бори па да одбије позив.

По казивању друго(ва из копаоничке, односно ваљевске групе, слично ое и код њих радило, али је у први мах дато погрешно објашњење да група у У>шце иде како би ое тамо наоружала и да ће се одмах затим вратити у Ибарску долину, тј. у овој крај, Баљевац. То је имало за последицу да се изванредан број фамилијарних другова, када су касније правилно и потпуно информисани, предомисли и избрише из списка, Међутим, то су били само неки, а не сви који су имали породице, жене и децу. Фамилијарни су били и Руди Мостовац, Милун Ивановић, Дража Јемуовић и други, али они ое нису предомислили, већ пошли. На место оних што су ое предомислили, јавили су се и пошли друш.

Одмах после овог одбира и упознавања са задацима, обе групе су кренуле у правцу Ужица. Краљевачка група, шју је из одредске базе на Гочу 27. октобра повео инструктор штаба одреда за обуку, резервни поручник БЈВ Новак Ђоковић, још исто вече стигла је у Матарушку Бању где је преноћила, а затим, следећег дана, 28. рано изјутра наставила до Самаилоке школе, где су је прихватили Чачани и камионом пребацили до касарне у Војно техничком заводу у Чачку.

Пребацивање Баљевачке групе је ишло нешто теже и спорије, јер им је и пут био даљи, а и саобраћајна средства разноврсна. Они су до Ушћа дошли камионима, одатле до Богutowца возом, а онда до Мрсаћа или Самаила опет пешке, па до Чачка опет возом.

Ова је група у касарну сизгла тек 29, а њу је водио Милутан — Мртња Вујовић, називан још и „Вујаклија“ Био је познати чачаноки комуниста, студент рударства, а запослен као техничар у руднику „Јарандо“ у Баљевцу. Био је један од организатора устанка у Ибарској долини.

Ошм оолидног бројног стања ове у Чачку обједињене групе (102 човека са вођством пута, од чега 32 у краљевачкој и 70 у баљевској групи), импоновао је и њен ооцијални састав који је био штово 100% пролетерски. Код Баљевчана оу то били претежно рудари, међу којима је поред веома младих дечака било и момака па и људи зрелих година који оу служили војни кадар, док су у краљевачкој групи претежно били фабрички и други радници, углавном млађих годишта. И у једној и у другој групи је било и понешто других занимања, понајвише ђака, затим трговачких помоћника, а понајмање сељака, али оиромашних. Краљевчане су углавном сачињавали људи са њиховог терена, из града и ореза, док су у копаоничкој групи били борци из шире околине Ибарске долине, укључив Ушће и Рашку као и Нови Пазар. Што се рудара тиче, њих је било из разних крајева Југославије, а понајвише из Босне, Лике и Далматинске Зашре.

* * *

Док омо ое у Чачку одмарали и чекали да нам ое придруже Баљевчани, ми из краљевачке смо имали прилике да разгледамо град, а он се нама који омо га раније знали сада чинио и већи и лепши. У оваком случају пријатнији, јер је био слободан и наш, без полиције и жандармерије, а већ окупатора и да не спомињем.

Био сам уверен да омо ми, партизани, овде једина војока и једина власт па се грдно изненадих кад почеомо да срећемо четнике. Кретали оу се по тројица у виду патрола и били доста једнообразно одевени у оделима од црног сељачког сукна, са специјалним једнообразним шубарама чије су кићанке, као и дугачка коса, падале на рамена. Још су их красиле и браде као и укрштени реденици, а од оружја су носили пушке, каме и бомбе. На изглед нису деловали лоше.

— Шта мју па сад ово значи? — обраћа ое Доне Стевановић командиру који заједно са „Бршм“ такође иде за нама у групи. Пошао да нам се нађе при руци, а можда и контролише да у нечему лне забрљамо.

— Море, пусти их... Ове сув подофицир и џандар. То једкно и знају. Да ое наките, нагиздају, праве важни. А запуца ли, одмах хватају маглу. Ни иза девет брда их нећеш стићи! .

— Треба да вам кажем, наставља затим, да су овде две команде: наша и четничка. Немамо једни с другима ништа, Свако за оебе. А шта ће коначно од тога иопасти, то само бог саваот зна.

— А како се међуообно слажу, како сарађују? — пита га Лазих.

— А то? Одлично! Као рогови у врећи. Они за краља и отаџбину, ми за борбу против оџупатоџра и народну власт. Ето тако...

— Па?

— Ништа. Кад ових дана, сутра или прекосутра добијеш пуШку, држм је у припрашости и пуцај на сваког непријатеља био он Неимац, недићевац, љотићевац или четник. На свакога који нам ое у овој борби оунротсгави.

* * *

До прџе провере морално-политичког нивоа људства ове групе дошло је још пре формирања у јединицу, пре но што ће ступити у своју прву борбу.

На железничкој станици у Пожеги, која је била у четничком гроседу, покушаше да нас окину са воза. Само неколико дана раније то су учинили са командантом Шумадијског одреда Миланом Блашјевићем, а разоружали су и читав Драгачевски батаљон.

Предвођена Новаком Ђокоеићем и Милутином Вујовићем, прупа се успротивила и одбила да напусти воз. У раоправи која је затим настала између нашег вођства пута и четничког дежурног официра, овај је спор решен мирним путем. Наши су га надмудрили, јер су нас представили као стручне раднике бивших војних фабрика из Крагујевца, Крушевца и Краљева који треба да раде у ужичкој фабрици оружја и муниције. Када је воз, после задржавања од неколико сати, најзад добио одобрење да продужи ка Ужицу и кренуо, у вагонима је настало вслико олакшање, а и смех није изостао.

— Загризоше подлаци! — прокоментариса ову успешну варку Ђоковић.

— Изрезоновали људи да ће ови „стручњаџци" и њима бити потребни ако заседну у Ужицу! — протумачи то Вујовић и у правцу станице показа шипак.

* * *

Због инцидента с четницима, група је у Ужице стигла с великим закашњењем, али су је одређени друшви чекали и одвели у неку велику школоку зграду, Учитељску школу или гимназију, претворену у касарну, и ту сместили да преноћи. Ни вечера није изостао, јер је цела организација била на висини.

У припремама, које су одмах изјутра отпочеле, поред наших другова узели су учешћа и важни другови из руководства: Спасенија — Цана Бабовић, члан Политбироа ПК КПЈ за Орбију, и Мирко Томић, инструктор ПК. Благодарехи томе тај велики

посао је и могао да се изврши за само два дана, укључив и упознавање оружја— пушака — које смо добили. У грапицама могућности, на нама се није шкртарило па смо добили и одеће и обуће и много којечега, а није изостало ни осталокрпљење одеће, пенеторање обуће, прање веша, шишање и купање.

Свечаност проглашења чете и полагање заклетве је извршено трећег дана, првог новембра 1941, у великом дворшпту те привремене каоарне у којој смо били.

Све је почело омотром постројене јединице коју је извршио Мирко Томић и швором који је потом одржао. Све се одвијало у овечаном и узбудљивом амбијенту, нарочито завршни део свечаности — полагање заклетве.

Име „Ибарска чета“, које је ова јединица добила, зашовано је на завичајној ооно/ви, — крају из које је њено људство дошло, а то је за обе групе идентично: — Ибарска долина. Њему се ту и тамо додавала и нумерација: „шеста“, — не знам да ли је то стајало у наредби или је каоније само настало, додавано, будући да је гро баљевачког људства раније припадао чети са том нумерацијом.

На дан формирања чета је имала 4 вода, но таква њена формација је била кратког века. Већ посте 8 дана она је преформирана и од тада је имала само два вода.

Наоружање чете је за оно време било задовољавајуће. Већина бораца су добили старе аустро угароке пушке марке „Мајнлихер“, — ружне и грубе, али веома убојите, а остали исто тако убојите, али истовремено и лепе ужичке пушке наше производње, — „партизанке“. Од аутоматског оружја омо добили само једног старог „шошу“, — француски пушкомитраљез из првог оветског рата. Каоније и једно јако практично и добро оружје, — тромблонуку пушку.

Од посебног значаја је, што се наоружања тиче, да смо имали доста муниције. Оваки је борац добио по 150 метака. За пушкомитраљез 1000. И бомби омо имали прилично, углавном ужичке производње.

У руководство чете су, како се и претпостављало, ушли друтви који су нас у Ужице и довели: Новак Ђоковић за командира, а Милутин Вујовић за политичког комесара. Водници водова су били: првог вода (уједно и замсник командира) Терко Палтрињери — „Брка“ из краљевачке групе; другог вода Рудолф — Руди Мостхвац, из баљевачке групе; трећег вода Љубомир Тодоровић — Дилингер из баљевачке групе, и четвртог вода Хамид Торбић, такође из баљевачке. Са изузетком комесара, све ове наше старешине су служили БЈВ па чак били у истој и старешине. Новак Ђоковић, резервни паручник, Мостовац, Тодоровић и Торбић наредници, а „Брка“ каплар.

Чета је одмах имала и болничарке. Једну од њих, Наоницу Крсноношић довели су са собом Баљевчани, али као борца, што је на свој изричит захтев и даље поред овог новог задужења остала, а другу, Виту Гутман нам је доделио Ужички одред.

У узбуђењу које у срцима људи можда да изазову само племенита и велика дела, чета је извршила свечано полагање великог завета верности, положила партизанску заклетву.

* * *

Журба којом се одвијао читав поступак око избора људства, његовог довођења у Ужице и организовања у нову партизанску чету, доби коначну потврду. Чета тога истога дана убрзо после свечаности пође на положај. Журба ју је, као уосталом и све партизанске јединице тога доба, пратила за све време њеног бављења на слободној територији. Још исте те ноћи је пошла у своју прву борбу, сутрадан је наставила, а следећег дана!, трећег новембра већ је била у трећој борби и у том стилу наставила је оомог и деветог са четницима, односно партизанима (услед неспоразума) тукла ое са једним својим водом (првим). На ваљевском фронту тукла се с Немцима и четницима у саставу Ужичке комбиноване чете; супротставила се немачкој моторизованој колони после пада Ужица 30. новембра испред Златибора, код Чајетине. Вођене су затим борбе с четницима у ариљском и моравичком срезу све до одласка у састав својих матичних одреда. Осим борбених, чета је имала још и многе друге задатке и успешно их извршавала,

Због ограниченог простора немам могућности за шири приказ борби које је ова јединица водила, па ћу их углавном оомо решитровати уз најбитније карактеристике.

Када је Ибарска чета са своја три вода (првим, трећим и четвртим) стигла на брдо Трешњицу, код Ужица, према Пожеги, тамо су већ били уопостављени партизаноки положаји. Држала их је једна ужичка чета чији је командир био Бошко Видаковић, који се овом појачању видно обрадовао јер се очекивало да четници те ноћи и из овог правца изврше маоовни напад према Ужицу. Напад је требало да буде тим жешћи док су им ое покушаји напада из осталих правца завршили неуспехом.

До овога је и дошло негде око поноћи, баш у време када је вод наше чете, који је био у резерви, хитао на положај чете.

Иако је однос онага за нас био неповољан, (4:1 у корист четника, којих је, како ое касније утврдило, било око 800, према наших 200 бораца) њихови први напади оу лако одбијени. Међулим, непрекидно су их све један за другим обнављали, али, уколико су наше онаге на појединим секторима морале напуштати овоје положаје, оне нису одступале већ заузимале нове и продужавале са још жешћим отпором.

У изузетно компликованој ситуацији те ноћи на Трешњици се нашао други вод наше чете, у коме сам био и ја.

Позван из резерве да хитно на Трешњици заузме овоје место на положају чете, он се у рекордно брзом року камионом пребацио, али је имао великих тешкоћа да избије на положаје чете, јер му је водич, који је с положаја дошао да га води због мркле коћи и шуме којом се пролазило, изгубио оријентацију и није умео даље. Даље кретање и трагање за положајем чете преузео је водник Моштовац. У таквој ситуацији ја сам, држећи се правца и брда, изашао право на четничке положаје и уврстио се међу њих. Са једним сам запоео разговор немајући појма да оам међу четницима. Орећом по мене, овај је четник био изгледа много нијан па се ове орећно завршило.

Коначни резултат ове ноћне борбе био је да су четници овладали појединим врховима Трешњице али не и њоме у целини. Није ми познато како су се ствари одвијале на положајима које су држали Ужичани, али наша „Ибарска“ је зору дочекала на положајима које је заузела у подножју брда поред пута за Ужице, а како су у рану зору на Трешњицу пребачене и дехуге наше бројне онаге (Драгачевски батаљон Чачанског партизанског одреда, Радничка чета Ужичког одреда и друге јединице) четничка се лоше писало, но они то ниоу ни слутили.

Чим је свануло, четници су, лсивећи у убеђењу да им је пут прама Ужицу отворен, кренули у низину али их је одоздо, иза добро маокираних положаја, дочекала партизанска убитачна ватра и нанела им велике губитке изазивајући читаву пометњу.

Па ипак, ово није био крај већ почетак бообе, која се све до 14 часова на читавој линији фронта огорчено водила. Наступање партизанског стрељачког строја је подржавао наш противавионски митраљез, који је непрекидно дејствовао са платформи тешког камиона који се кретао друмом према Пожеги. Једном речју, била је то оштра борба великога стила, а заершена је пушким поразом нападача и његовим паничним бекством преко њива и ливада. Неки делови наших онага, међу којима је била и наша чета, гоњили су их до пред саму Пожегу, а онда се вратили и препошили у једном од оближњих оела, у Здравчићима.

Следећег јутра, трећег новембра, ове јединице које су учествовале у протеривању четника, међу којима је била и наша чета, избиле су у равницу и одмах образовале стрељачки строј умеравајући га према варошици. Друге партизанске јединице са оне стране Скрапежа већ су биле ступиле у борбу против четника, који су се у једној шуми огорчено бранили,

После неуспеха у подухвату да мучким нападом преотму Ужице, а пред могућношћу да сад и Пожегу изгубе, четници су из добро утврђених положаја поред Скрапежа давали огорчен отпор све до после подне, а онда капитулирали. Када су наше једи-

нице у дотле невиђеном јурмшу на мост и реку Скрапеж закорачиле на тло градића, четника више нигде није било. Наступајући у оредини између Драгачевоког баталоиа и Рачанске чете, чета се, иако новофор(мирана и без искуства, напореда са осталима преко моста и реке Скрапежа у град пробила и тамо прва до среског затвора дошла из којег је ове затворенике па и неке своје другове ослободила. Међутим, мада без довољно борбеног искуства и обучености, чета је у овим борбама имала незнатне губитке. Осим водника трећег вода Љубе Тодоровића, који је био смртно рањен и убрзо умро у ужичкој болници, у ове трм борбе су били рањени Ђурђе Токимица, Хамид Торбић, Душан Орлић и још неколицина, чијих ое имена не сећам.

У току ноћне борбе на Трешњици су заробљена два наша борца.- Јово Мартић и „Мики Руни“, које смо при заузимању Пожеге ослободили из затвора.

* * *

Док су наше остале јединице погле заузимања Пожеге наставиле наступање у циљу прогона потученог непријатеља, Ибарска чета је повучена из борбе и возсм пребачена за Ужице, а одатле распоређена на нове задатке. Са једним овојим делом остала је у Ужицу ради извршавања разноврсних задатака у прослави шдишњице велике октобароке социјалистичке револуције, са другом је продужила у оело Буар, како би одатле држала под контролом четничке онаге из правца Рибашевине да не би направиле нови покушај продора према Ужицу.

У међувремену су четници из северног правца поново спремали нови напад на Ужице који је предводио четнички капетан Рачић, па је наша чета одмах после прославе, тачније, оомог упућена у правцу Косјерића спајајући ое уопут са делом чете који је био задржан у Ужицу.

Крећући се у том правцу, како би са непријатељем успоставила контакт а и везу са другим јединицама Ужичког одреда, под чијом смо командом били, чета се то вече на Црнокоои сукобила са неком непријатељском јединицом раопоређеном на доминатном грбену, с кога је на нас отворила ватру.

Иако у цодређеном положају, јер омо били изненађени на брисаном простору, борбу нисмо одбили, но она није дуго потрајала, пошто је убрзо пао мрак. Затишје које је трајало читаву ноћ било је искоришћено да чета поправи овоје положаје и припреми се за предстојећу борбу пошто буде овануло. Међутим, положај чете се у току ноћи у односу на њено бројно стање из основа погоршао. Куир послат из штаба Ужичког одреда да нас стигне, донео је наредбу да се један вод чете одмах врати у Ужице, јер је морао поћи на неки други важан задатак. Како је у међувремену чета била реорганизована и сведена на два вода, то је значило остати на полосини бројног стања и то у ситуацији

када пред ообом имамо непријатеља непознате јачине и на изузетно добрим положајима.

Пре(ма предвиђањима команде чете, због мрака прекинута борба имала је да се настави чим буде свануло, па ое тако и поступило. На ватру у правцу непрмјатељских положаја коју је отворио, вод оместа доби жесток одговор и борба поче.

Одмах смо запазили, судећи по ватри, да непрмјатељ није ни налик на онот оиноћњег, неборбеног и млаког који је једва чекао мрак па да престане пуцати. Ови су од прве оиловмто навалили и настојали пробити ое преко крила и заломити, док су са неколико одважних појединаца покушали продрети и кроз центар, те омо их тек бомбама задржали и вратили.

Своју вредност омо тек у овој, петој својој борби у правом светлу могли да сагледамо, јер омо без стопе узмицања сатима успевали задржати овоје положаје. Иако оу били саовим свеони свог безизлазног положаја, нико од бораца није ни помишљао да одступи. Када је предстојала још само борба прса у прса у ко(јој као малобројнији нисмо баш ни имали неке шансе, са великим изненађењем ое утврдило да је у питању грешка и да се бијемо међу собом. На нас су јуришале две партизанске чете: Словеначка и Златарска,

Реконструкцију догађаја није било тешко утврдити. Увече омо се стварно тукли с четницима, које су овде две чете гониле, али када је пао мрак они: су ое мудро извукли и побегли. Словенци и Златарци, који су им били за петама прекинули су гоњење па преспавали у оближњем селу, а када су изјутра продужили да за овим четницима чисте терен, налетели оу на нас. И једни и други омо мислили да испред себе имамо непријатеља и тако се поштено тукли од зоре па до после подне.

Последице овог кобног неспоразума су биле тешке. Код нас, у Ијбарској чети, попину један диван омладинац, металски радник сфабрике авиона Доне Стевановић из Краљева, а код Санџаклија исто тако млад борац, окојевац Чедо Зорић. Словенци су прошли нешто лакше. Њима је рањен борац по имену Франц Богатај.

Најгоре смо ипак прошли ми из Ибарске, јер смо у претходној, вечерњој борби са правим четницима, изгубили једног изванредног друга и борца, рудара Милана Јајчанина званог „Босанац“. Пао је покошен четничком плетуноком паљбом док је као искусан борац покушавао да са групом млађих другова обезбеди бољи положај за дејство.

* * *

Тих дана је благодарјећи хероизму јединица Ул<ичког партизанског одреда био окршен и Рачићев покушај да угрози Ужице, па је овај наш трагични вод упућен у Косјерић да тамо буде посадна јединица и обезбеди нашу власт од повратка четника.

У истом овом раздобљу је наш први вод, који је на захтев Штаба Ужичког партизанског одреда (под чијом омо командом били) оа Црнокосе враћен у Ужице, придодат Ужичкој комбинованој чети, водио борбе око Ваљева. Он је у саставу ове чете, са још неким партизанским јединицама, учествовао у разбијању четника на Буковима и њиховом даљем гоњењу, а затим у борбама око Бачеваца. Он је исто тако учествовао у акцијама онеопособљавања пута Ваљево — Дивчибаре, као и борбама против Немаца и четника у Рајковићу. Тих је дана вођена борба и са јаким немачким коњичким одељењем испред Мионице. Биле су то акције усмерене на ометање немачких припрема за коначан јуриш на слободну територију јужно од Ваљева према Ужицу.

Последњу борбу за одбрану преосталог дела слободне територије чета је водила 30. новембра с немачком моторизованом колоном која је после заузимања Чачка и Ужица хитала према Златибору с циљем да онемогући повлачење наших онага према Санцаку.

На златибороки терен чета је пребачена у дане диверзије извршене у трезорима Народне банке и фабрике оружја, око 21. или 22. новембра и стационирана као комплетна (стигао јој и вод од Ваљева), а задатак јој је био обезбеђење болнице и других наших установа. Међутим, превасходни циљ њеног пребацивања није било ово, већ прегруписавање наших онага због предстојећих догађаја и немачког продора.

Тећ од 25. новембра па надаље на Златибору су били видљиви знаци евакуације Ужица, а убрзо и самог Златибора, да би 29. новембра увече прострујала вест да су немачке трупе ушле у Ужице.

Због природе СВОИХ задатака чета је била растурена на целом подручју златиборске виооравни, али је тога дана концентрисана на Палисаду и Краљевој води у стању припарности.

Био сам у воду (дјругом) на Палисаду који је те ноћи између 29. и 30. новембра нешто после поноћи добио покрет правцем Палисад — Чајетина, а затим продужио километар до два према Ужицу и стао. Под руководством комесара чете водника Милутина Вујовића и Рудолфа Мостовца изврши је избор места за минирање друма и истурени на брдо осматрачи према путу од Ужица. Изјутра је на том сектору требало успоставити положај и напасти немачку колону у моменту када се заустави због дејства мина.

Док су наши минери, рударски радници и други копали на друму рупе и постављали мине, комесар и нас двојица, Рајко Стојановић и ја, избасмо место за осматрање и остадоомо на брду сматрајући овај задатак најважнијим.

Док смо са овим водом припремали услове за „дочек“ Немаца, наш први вод је био у Чајетини и одмарао, а командир чете

дежурао крај телефона у командн места. Он ое то вече састао са највишнм члановима ВШ који су му далн овај задатак за чету, алк и рекли да ће му у току ноћи или јутра дати коначна упутства и наређења. Зато и када свану није дошло ни до какве промене, први вод није излазио на положај нити ма ко друш.

Немачка колона из правца Мачката појавила се тако нагло и кретала тако комотно и брзо да се наша минерска група на друму са групом бораца одједном нашла угроженом. Због удаљености од нас ооматрача, а посебно због супротног кретања ветра, ни(су чули наша довикивања да се с друма склоне јер долазе Немци, па је за нас тројицу који омо се са брда трудили да их алармирамо настала права драма. Успели смо то у поохедњсм тренутку, али опасност за њих није била прошла. Нису имали куда да скрену па су морали претрчати део пута у правцу Чајетине и тек тада скренути уз брдо, или испод пута.

Немачка колона им је била за петама, али их није могла да види. Ишла је неомањеном жестином, па смо ову наду полагали у наше мине. Ако оне не екоплодирају и не задрже Немце, ови ће наши другови бити изгубљени.

Мине нису изневериле. На наше очи на друму заоија, а околину потреое онажна експлозија. Возило које је ишло прво, одмах иза мотоциклиста, одлете у ваздух, а колона моментално стаде и згомила се. Вод је био опаоен.

Због помањкања правих информација о стању ствари, ни наша чета ни друге јединице којих је у Чајетини било, нису оставиле положај па на згомилане Немце није имао ко да отвори ватру. То им је омогућило да уништено возило гурну оа друма и после само неколико минута крену даље ка Чајетини и Златибору. Уопели оу да тамо изненаде и наш вод и све остале, Словенце и јединицу Команде места, а можда и друге. Наш их је стражар, Дража Јемуовић, опазио тек кад су већ били иопред зграде где је био вод, отворио на њих ватру и био покошен њиховим машинкама.

Не задржавајући се, колона је продужила уз серпентине на Златибор, а њени делови су тукли по нашим који су се повлачили узбрдо.

• к ^

Када омо се у току ноћи зауставили и оместили у некој планинској колиби на простору између две комуникације што воде гравцем Ужице — Златибор и Ужице — Нова Варош и пребројали, установили смо да у чети недостаје 13 наших другова. Међутим, нису сви изгинули. Осим Драже Јемуовића погинули су још Радиша Ковачевић из Беоца, Драгомир Мојовић из Беоца, Будимир Нешовић из Брвенице и Миша Дражовић из Рвата. Остали су изгубили взу с четом и прикључили се првим јединицама на

које су нашли. Неки оу ее потбм вратили у чету, а неки ушли у састав Друге пролетерске.

* * *

Пошто се око три дана задржала на поменутој просторији, чета је кренула даље и 3. децембра стигла у село Крушчицу у ариљском орезу. Опасност је била велика. Четници су вршљали на ове стране. Народ је био иреплашен а и заведен непријатељском пропагандом па ниоткуд помоћи и подршке није било. Међутим, ове је било другачије када омо стигли у Крушчицу. Ту су нас дочекали братски.

Поред охрабрења дочеком, били смо охрабрани и тиме што у овом селу ухватио смо везу са знатним деловима осталих одреда, Ужичанима и Чачанима. Ту се спојисмо и са неким деловима Копачког и Краљевачког одреда који су одступали овим правцем, тако да омо опет били веома бројна и снажна чета. Сада је са нама био и командант Краљевачког партизанског одреда Павле Јакшић.

У Крушчици и овом крају већ су по налогу ВШ деловали истакнути организатори устанка Милинко Кушић, Стево Сингер, Стефан Митровић и други, који су прихватили ове делове партизанских јединица и организовали их за даљу борбу. Ту је створен и заједнички штаб за руковођење овим јединицама.

Ибарска чета је на овим теренима ариљског, моравичког и златиборског краја против четника војевала још десетак дана, а онда је по наредби ВШ отишла у Нову Варош, да би се укључила у своје матичне одреде и ушла у састав Четвртог краљевачког батаљона и у Прву пролетерску бригаду.

За потврду високог квалитета људства које је сачињавало чету може послужити и податак да су од њених 24 борца из строја у Рудом, који су преживели рат, 22 постали високи официри наше Армије.

Момир ЈЕКИЋ МОША